

ТАНЕРТЕНГІ САУЫКТЫРУ ЖАТТЫҒУЛАРЫНЫҢ КАРТОТЕКАСЫ

Қыркүйек айы І-ІІ апта

- I. Жұру. Әртүрлі бағытта жұру, жәй жұру, шеңбер болып тұру.
 - II. 16.к Аяқ бірге, кол төмен.
 - 1- колды алға созу, 2 – төмен түсіру. 5-6 рет қайталау.
 - 2.6.к Аяқтың арасын ашпақ, кол иықта
 - 1 колды жоғары көтеру, 26.к оралу. 5-6рет қайталау.6.к Аяқтың арасы алшақ, кол белде.
 - 1 отыру. 2 тұру. 5-6 рет қайталау.
 - 4.6.к аяқтың арасы алшақ, кол белде1. –онға бұрылу, 26.к оралу 3-солға бұрылу, 4.6.к оралу. 4-5 рет
 - 5 «қояндарша секіреміз» аяқты бірге, кол бүтүлі кеудеде. Секіру.7-8секунд
 - III еркін тыныс ал
- I Жұру, Аяқтың ұшымен, өкшемен, колды жоғары көтеріп жұру, жүгіру, жәй жұру, шеңбер болып тұру.
 - II 16.к Аяқ бірге, кол төмен.
 - 1- колды алға созу, 2 – колды айкастыру. 3-ажырату. 46.к оралу. 4-5рет қайталау.
 - 2.6.к аяқтың арасы алшақ, кол төменде.
 - 1 колды көтеру, 2онға қарай тербелу, 3 солға қарай тербелу. 46.к оралу. 5-6рет қайталау.
 - 36.к аяқтың арасын алшақ кою, кол төменде 1 колды алға созу,2 отыру, 3 тұру. 4.6.к оралу.
 - 46.к аяқтың арасын алшақ кою,кол төменде.1 тізені бұту, 2 колды алға созу. 36.к оралу. 4-5рет қайт.
 - 56.к аяқты алмастырып секіру. 7-8 секунд
- III Еркін тыныс алу.

КИМЫЛДЫ ОЙЫНДАР КАРТОТЕКАСЫ

Күн шуук және жанбыр

Балалар залдың қабырғасынан бір шама алысырақ қойылған орындықтардың арт жағына жүрегерінен отырады да, терезелен қарайды (орындықтың артындағы санғылаудан) Тәрбиеші «Күн шуақ! Ойнап келіндер!»-дейді. Балалар аланда жүгіреді. «Жанбыр, тезірек Үйге қайтындар!»-деген белгісі бойынша барлығы өз орындарына қарай жүгіреді және орындықтардың арт жағына келіп отырады.

Ойыншықты алып кел.

Ойыншықтарды (сылдырмақ, кішкене кубиктер) бөлімінің, аланның қарама қарсы жағына орналастырады. Тәрбиеші балаларды өзіне шақырып алады да, ойыншықтарды алып келуін өтінеді. Оның нұсқауы бойынша балалар ойыншықтарға қарай жүреді немесе жүгіреді. Ойыншықтарды тәрбиешіге алып келеді. Ол балаларды мадақтайды, ойыншықтарын қайтадан апарып қоюын өтінеді.

Нұсқау

Ойынды тапсырмалар қосып, күрделенуге болады. Ойыншықтарға тар жолмен немесе онша бйік емес заттардың үстімен алып өту.

Кешікпе

Кубиктер мен сылдырмақтарды еденге шеңбер бойымен орналасады. Балалар кубиктердің жанына тұрады. Тәрбиешінің белгісі бойынша олар бірін-бірі қағып, соқпай және кубиктерге тиіп кетпей бөлмені айнала жүгіреді. «Кешікпе!» белгісі бойынша балалар өз кубиктеріне қарай жүреді және кубикерге тиіп кетпей бөлмені айнала жүгіреді. «Кешікпе!» белгісі бойынша балалар өз кубиктеріне қарай жүгіреді.

Тышқандар мен мысықтар

Балалар- тышқандар өз індерінде отырады. (бөлменің қабырғасын жағалай немесе аланның жан-жағына қойылған орындықтарға) Аланның бір бұрышында мысық отыр. Мысықтың ретін тәрбиеші атқарады. Мысық ұйықтап кеткенде тышқандар бөлмеде жүгіреді. Бірақ, мысық оянады, керіліп созылады, мияулайды және тышқандарды ұстай бастайды. Тышқандар тез қашып кетеді және індеріне тынылып (орындықтағы өз орындарына отырады) қалады. Барлық тышқандар індеріне қайтып келген соң мысық қайта ұйқыға кіріседі. Ойын 5-6 рет қайталанады.

Нұсқау

Мысық көзін жұмып, ұйықтаған соң ғана, тышқандардың інінен жүгіріліп шығуларына болады. Ал індеріне мысық оянып, мияулай бастағанда ғана оралады. Тәрбиеші барлық тышқандардың індерінен жүгіріп шығуын бақылайды. Ойында ойыншық мысықты да қолдануға болады. Балалар ормелеп шыға алатын кубиктерді де індері ретінде пайдалануға болады.

Жалауға қарап жүгіру.

Тәрбиеші балаларға екі түсті кішкене жағлаушаларды таратып береді. Қызыл және көк түсті. Тәрбиеші бір қолына қызыл, екінші қолына көк жағлаушаны алып, екі қолын екі жаққа жаяды. Түсіне қарай балалар екі топқа бөлініп тұра қалады. Бұдан кейін тәрбиеші балаларға аланның ішінде қылдыруды, жүгіруді ұсынады. Балалар қылдырып жүргенде, Тәрбиеші бөлменің екінші жағына өтеді де: «Бір, екі, үш маған қарай жылдам

үші!» -дейді. Бұл кезде қолындағы жалалаушаларды екі жаққа сермейді. Балалар оған қарай жүгіреді және өз қолдарындағы жалалаушалардың түстеріне қарай жалаушаның жанына жиналады. Балалардың бәрі жиналып болған соң, тәрбиеші жалалаушаларды жоғары көтеріп, бұлауды ұсынады.

Ойын 3-4 рет қайталаналды.

Нұсқау.

Тәрбиешінің белгісі бойынша бұрын алғанның жан-жағына жүгіріп кетпеуі керек. Ол жалалаушаларды бір қолынан екінші қолына ауыстырып отырады, өйткені балалар өз жалаушаларының түсіне қарай оның бірде сол жағына қарай жиналуы керек. Ойынға қосымша белгілермен тапсырмалар енгізуге болады. Мысалы: «Токтай!» белгісі бойынша ойнаушылардың барлығы тоқтай қалуы, көздерін жұмуы немесе орындарына тұрып шыр көбелек айналуы немесе секіріп билеуі тиіс. Ал, бұл кезде тәрбиеші байқатпай басқа орынға кетіп қалады. Белгі бойынша тәрбиешінің жанына қайтадан жиналады. Жалаушалардың орнына балалардың қолына қол орамал немесе түстеріне сай кубиктер, ленталар беруге болады.

Өз түсінді тап

Тәрбиеші балаларға 3-4 түсті кішкене жалаушаларды таратып береді.: қызыл, көк, сары, жасыл. Түсі бірдей жалаушасы бар балалар жалаушаның белгілі бір түсімен алдын ала белгіленген бөлменің әр бұрышына жиналады. Тірбиешінің «ойнап келіндіер!» деген кезде балалар өз түстері бар жалаушаның қасына жиналады. Тәрбиеші қай топ бұрын жиналғанын белгілейді. Сонан соң ойын қайталаналды.

(5-6 рет)

Нұсқау.

Бірнеше рет қайталанып, балалар ойынды жақсы игерген соң тәрбиеші серуен кезінде тоқталып, көздерін жұмызып, сол уақытта бөлменің бұрышында тұрған жалаушыларды ауыстырып қояды.

Трамвай

Балалар бір-бірінің қолдарынан ұстап, екі-екіден қалоната тұрады. Бос қолдарымен олар ұшы байланған жіптен ұстайды. Яғни, кей баға жіпті он қолмен, кей баға жіпті сол қолмен ұстайды. Бұл трамвай. Тәрбиеші екі қолына үш түрлі –сары, қызыл, жасыл жалау ұстал, бөлменің бір бұрышында тұрады. Ол жасыл түсті сигнал болғанда қозғалуға, қызыл, сары, түсте тоқтауға тиіс екендігін түсіндіреді. Тәрбиеші жасыл жалауды көтергенде- бұл трамвай келе жатыр деген белгі, балалар бөлмені, аланды айнала жүгіреді. Тәрбиешіге, бағдаршамға дейін жүгіріп келіп, қай түс жанғанын бақылайды. Егер бұрынғыдай жасыл түс болса жүрісті жалғастыра береді. Ал егер сары мен қызыл жанса олар тоқтайды, жасылдың жануын күтеді.

Нұсқау

Ойын кезінде балаларды көшеде жүру ережесімен таныстыру. Егер ойынға балалар аз қалысса екі-екіден немесе бір қалоната тұрнызуға болады. Ойынның сюжетін дамыта түсуге болады; жолшыбай трамвайдың келуін күтіп отырған жалаушылардың аялдамасын ұйымдастырады, аялдаманға жақындалғанда трамвай жүрісін баяулатады және тоқтайды. Жолаушылардың бір сыпырасы трамвайдан шығып, біраз жолаушы қайтадан мінеді. Трамвайға шығып-түсу үшін жіпті көтереді. Жіптің ұшына кішкене қондырау байлаулы. Жүрер кезде бір баға (қондуктар) қондырауды соғып, белгі береді.

Поезд

Балалар қалонатаға бір-бірден тұрады. (бір-бірімен қол ұстаспай) Біріншісі паравоз ал қалғандары вагондар. Тәрбиеші гудок береді де, поезд алға

жылжи бастайды, ең әуелі баяу, кейін жылдам, жылдамдық және ең соңында бағалар жүгіруге айналады. «Поезд станцияға жақындап келеді» - дейді тәрбиеші. Бағалар жүрісі бірте – бірте баяулатады да, поезд тоқтайды. Бағалар серуендеуге шығады. Олар жан-жаққа тарап, түлдер, жеміс, санырауқұлақтар тереді. Гудокты ести сала олар қайтадан калоннаға тұрады да, поездің қозғалысы жандан басталады. Ойын 4-5 рет қайталаналды.

Нұсқау

Алғашында бағалар калоннаға кез-келген ретпен тұрады, ал жылдың аяғында өз орындарын есте сақтауды - өз вагоныны табуды үйретеді. Ойынның сюжетін өзгертуге болады. Мысалы: поезд көлдің жанына тоқтайды, онда бағалар қайықта серуендейді, балық аулайды. т.б. бейнелейді.

«Ұшты-ұшты»

Педагог бағаларға ұшты-ұшты қарлығаш ұшты дегенде бағалар қолдарын көтеріп ұшады, педагог ұшты-ұшты орындық ұшты десе отыра қалады.

«Хан талапай»

Ойында 5-10 балаға дейін қатыса береді. Асық көп болу керек. Көп асықтың ішінен үлкенірек біреуін алып қызыл түске бояндар. Осы асық «хан» болады. Алдымен санамақ арқылы ойын бастаушыны тағайындап алындар. Осы бала асықтың бәрін уақытына жиып алып, отырған бағалардың алдына шашып жібереді. Сендер «ханның» қалай түскенін байқап отырындар. Егер «хан» бүк, шік, тәйкі түссе, ойын бастаушы бала «ханның» түсуіне қарай жақын жатқан асықтарды бас бармақтың көмегі арқылы сұқ сауағымен итере-ыршытып біріне-бірін дәлдей отырып тигізеді.

Тигізген асықтарды өзіне алады.

Орамал тастамақ

Бағалар шеңбер жасап тұрады. Бастаушы(тәрбиеші) бағаларды айнала жүріп бір бағаның артына орамал тастап кетеді. Артына орамалды тастағанын сезген бала менің артымда деп жауап береді. Артына орамалдың тасталғанын сезбесе ол өлең, тақпақ айтып немесе билеп беруге керек. Бағалар шеңбер бойында көздерін жұмып тұруы керек. Ойын осылай жалғаса береді.